

Rozwiązania są w przyrodzie

2020-05-22

Tworzenie i zachowanie sieci rezerwatów przyrody jest przykładem rozwiązania, w którym w oparciu o zasoby przyrodnicze osiągane są korzyści w co najmniej trzech obszarach: ekologicznym, ekonomicznym i społecznym. Ochrona bioróżnorodności uzależniona jest od zrównoważonego użytkowania tych terenów, pozwalającego na zachowanie i odnawianie zasobów, tworów i składników przyrody. Przykładem mogą tu być rezerwaty, których podstawą funkcjonowania są rybne stawy hodowlane. Poprzez zastosowanie w nich rozwiązań z zakresu czynnej ochrony przyrody, podejmowanych w formie działań o charakterze systemowym, w miejscach przekształconych przez człowieka zaczynają funkcjonować elementy i mechanizmy znane nam z natury. Pozwala to z jednej strony zaadaptować zróżnicowany pod względem bioróżnorodności obszar do warunków lokalnych, z drugiej zaś strony daje możliwość efektywnego korzystania z jego zasobów.

Ochrona tego typu obszarów jest trudnym zadaniem, wymagającym pogodzenia ze sobą zasad ochrony przyrody z celami wynikającymi z hodowli ryb. Zarówno zbyt intensywne, jak i zbyt ekstensywne gospodarowanie może w konsekwencji prowadzić do utraty bioróżnorodności i wyłącznie gospodarowanie w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju daje szansę na utrzymanie właściwego stanu tego typu form ochrony przyrody. Na terenie województwa mazowieckiego można znaleźć kilka ciekawych przykładów - jednym z nich jest rezerwat przyrody Stawy Raszzyńskie.

Dzisiejsze bogactwo przyrodnicze rezerwatu jest dowodem na to, że nie zawsze gospodarka człowieka ma negatywny wpływ na przyrodę. Utrzymywanie stawów hodowlanych wiąże się z regularnym spuszczeniem wody i ponownym napełnianiem zbiorników, ich zarybieniem, wapnowaniem, utrzymywaniem otwartego lustra wody, wykaszaniem grobli. Ekstensywne użytkowanie tego terenu pozytywnie wpływa na szereg gatunków roślin i zwierząt, stwarzając im dogodne warunki siedliskowe. Dzięki licznym stawom o zróżnicowanej powierzchni, z charakterystycznymi zbiorowiskami szuwarowymi oraz kępami malowniczych drzew, rezerwat przyrody Stawy Raszzyńskie jest dziś jednym z najlepiej zachowanych miejsc występowania ptaków wodno-błotnych w okolicach dużej aglomeracji miejskiej, jaką jest Warszawa. Pomimo bliskości stolicy rezerwat regularnie zasiedla około 100 gatunków ptaków lęgowych, a podczas migracji pojawia się kolejnych 50. Na uwagę zasługuje występowanie 4 lęgowych gatunków perkozów: dwuczubego, rdzawoszyjnego, perkozka i zausznika, dużej kolonii mewy śmieszki (tuż przy ruchliwej Alei Krakowskiej na stawie Puchalskim) oraz kolonii lęgowej czapli siwej i kormorana na zadrzewionej wyspie na Stawie Falenckim. Stawy są atrakcyjnym miejscem do żerowania także w czasie, gdy woda jest z nich okresowo spuszczana. W okresie przelotów na odsłoniętych dnach stawowych można obserwować żerujące ptaki siewkowe np. brodzie piskliwie, samotne i krwawodziobe oraz kwokacze. Wprawni obserwatorzy, regularnie odwiedzający stawy, mają szansę na obserwację szeregu rzadkich gatunków ptaków, jak np. rybołowa, mewy czarnogłowej, rycyka czy też lęgowego w sąsiedztwie dzięcioła białoszyjnego.

Interesująca jest również szata roślinna rezerwatu. Występują tu gatunki, których obecność jest nierozdzielnie związana z wodą - rośliny wynurzone np. pąki szerokolistne, rośliny o liściach pływających np. rzęsa drobna lub zanurzonych np. rdestnica grzebieniasta. W bezpośrednim sąsiedztwie stawów uwagę zwracają szuwały z trzcina pospolitą, kosaćcem żółtym i mozgą trzcinową (gatunkiem trawy). Nieco dalej występują wilgotne łąki z licznie rosnącą knięcią błotną (kaczeńcem), skrzypem błotnym i sitowiem leśnym, firletką poszarpaną, ostrożeniem błotnym i warzywnym, wiązówką błotną. Dużą rzadkością jest występujący tu storczyk plamisty. Pomiedzy stawami i na wysepkach znajdują się olsy i łęgi. Rosną w nich olsze czarne, z owocami w kształcie małych szyszonek, okazałe jesiony wyniosłe oraz wiąz polny. Liczne są także klony pospolite, topole białe, dęby szypułkowe, jarzęby pospolite (jarzębiny) i lipy drobnolistne. Na uwagę zasługuje aleja jesionowa, złożona z okazałych 150 - letnich jesionów o obwodzie pni przekraczającym 2,5 m.

Poza wymienionymi funkcjami rezerwat służy również edukacji, która odbywa się na wyznaczonej w nim ścieżce edukacyjnej. Osoby odwiedzające to miejsce mają możliwość poznania korzyści płynących ze zrównoważonego wykorzystania zasobów przyrodniczych. Jednocześnie dzięki stabilnym, dobrze zarządzanym ekosystemom mogą być wytwarzane usługi ważne dla człowieka. Utrzymywanie rezerwatów przyrody, w szczególności w pobliżu dużych, silnie zurbanizowanych miast, niewątpliwie dostarcza korzyści natury ekologicznej, ale również wpływa pozytywnie na warunki ekonomiczne, a co za tym idzie i społeczne ludzi zamieszkujących dany region. Położenie tego typu miejsc w sąsiedztwie dużych miast wpływa pozytywnie na klimat, a tym samym na zdrowie mieszkańców terenów miejskich. Z drugiej strony ma kontekst ekonomiczny, np.: poprzez podwyższenie wartości gruntów sąsiadujących z terenami cennymi przyrodniczo. Wprowadzanie na obszary zagospodarowane przez człowieka elementów naturalnych, związanych z procesami występującymi na obszarach nieprzekształconych, pozwala efektywniej je zagospodarować pod względem zrównoważonego korzystania z zasobów naturalnych. Ochrona stawów rybnych poprzez rezerwaty przyrody wpisuje się w rozwiązania oparte na przyrodzie.



22 MAJA 2020
MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ
RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ
Rozwiązania są w przyrodzie

Rozwiązania są w przyrodzie, Stawy Raszzyńskie

